

Kalajoen Etelänkylän – Metsäperän tuulipuistoalueen luontotyypiselvitys

Tutkimusraportti 126

Toimeksiantaja

WSP Finland Oy

Päiväys

Oulussa 7.11.2013

Tekijän yhteystiedot

Olli-Pekka Siira
ympäristökonsultti

FM geologi

p. 040 747 2380

olli-pekka.siira@aapa.fi

Luonto-osuuskunta Aapa

Y-tunnus: 1895565-7

p. +358 45 650 3501

www.aapa

1. JOHDANTO

Luontotyypit kartoitettiin vähintään 100 m säteellä tuulimyllyjen suunniteluista sijoituspaikoista..

Maastokartoituksen teki 12.10.2013 ja raportin laati FM Olli-Pekka Siira.

Luontotyypit nimettiin maastohavaintojen perusteella. Uhanalaisuustarkastelu teoksen ”Suomen luontotyyppien uhanalaisuus” (SY 8 SYKE 2008) mukaan.

Erityisesti huomioitiin:

Metsälain kohteet

Vesilain kohteet

Luonnonsuojelulain kohteet

Metsälaki [10 §](#)

Monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsiä tulee hoitaa ja käyttää siten, että yleiset edellytykset metsien biologiselle monimuotoisuudelle ominaisten elinympäristöjen säilymiselle turvataan.

Metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

- 1) lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt;
- 2) ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot;
- 3) rehevät lehtolaidut;
- 4) pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla;
- 5) rotkot ja kurut;
- 6) jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät; sekä

7) karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat.

Luonnonsuojelulaki [29 §](#)

Suojellut luontotyypit

Seuraaviin luontotyyppisiin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu:

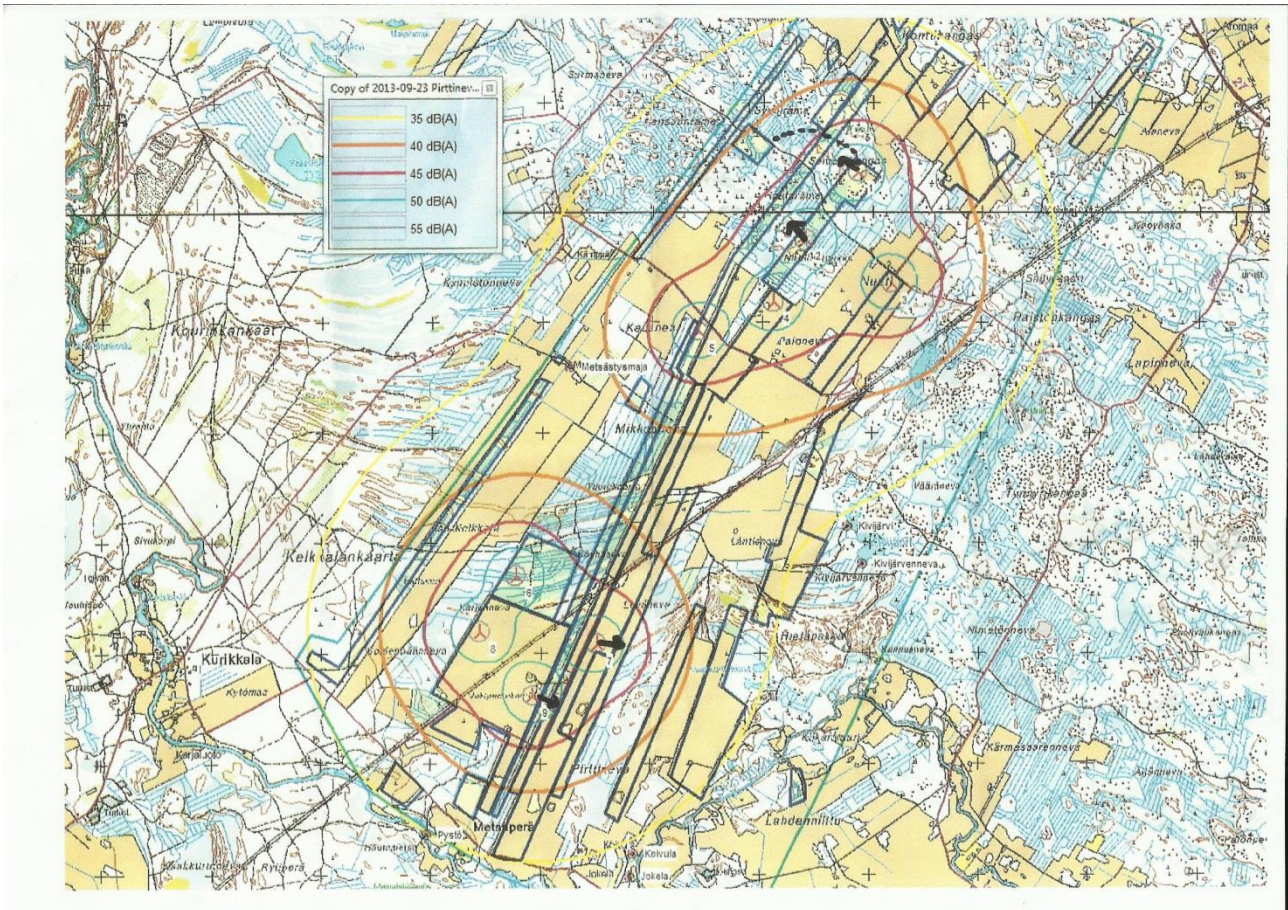
- 1) luontaisesti syntyneet, merkittävältä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt;
- 2) pähkinäpensaslehdot;
- 3) tervaleppäkorvet;
- 4) luonnontilaiset hiekkarannat;
- 5) merenrantaniityt;
- 6) puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit;
- 7) katajakedot;
- 8) lehdesniityt; sekä
- 9) avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät.

Vesilaki [11 §](#)

Eräiden vesiluontotyyppien suojelu

Luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Luonnonsuojeluasetus

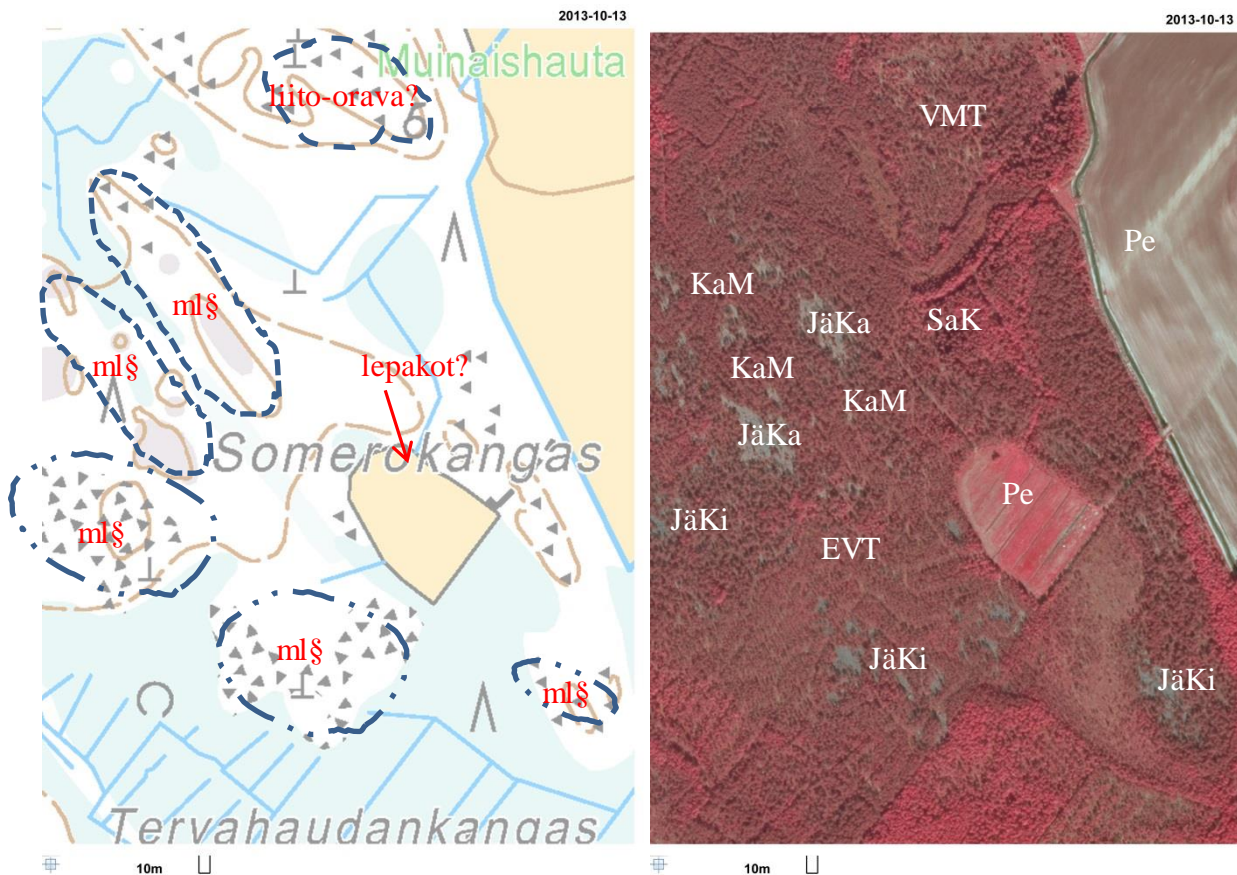

Kuva 1. Tutkimusalue. Toimeksiannon pohjana oleva kartta tuulimyllyjen M1 – M9 suunnitelluista sijoituspaikoista

2. MAASTOHAVAINNOT

M1

Luontotyytit

Kuvat 2 ja 3. Luontotyyppikarttoitus M1, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. ml§ = Metsälaiissa määritellyt monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt; VMT = Vaccinium myrtillus tyyppin tuore kangasmetsä; EVT = Empetrum – Vaccinium tyyppin kuivahko kangasmetsä; KaM = kalliometsä; JäKa = jäkäläkallio; JäKi = jäkäläkivikko; SaK = sarakorpi; Pe = pelto. Karttaan on merkitty myös mahdolliset liito-oravalle ja lepakoille sopivat elinympäristöt.

Muinaisrantakivikoiksi määritellään yli 2000 v vanhat rantakivikot. Perämeren rannikkoalueella maankohoamisen nopeudesta pääteltyä se tarkoittaa yli 25 m m.p.y. korkeustasolla sijaitsevia kivikoita, jotka syntyvaltaan voidaan päätellä olevan muinaista merenrantaa. Tässä tapauksessa useimmat kivikot sijaitsevat alempana kuin 25 m m.p.y. ja määritellään maankohoamisranta-kivikoiksi. Metsälain kohteet ovat puuntuotannollisesti vähätuottoisia kallioita ja kivikoita.

Kuva 4. M1 Jäkäläkallio.

Kuva 5. M1 Maankohoamisrantakivikko.

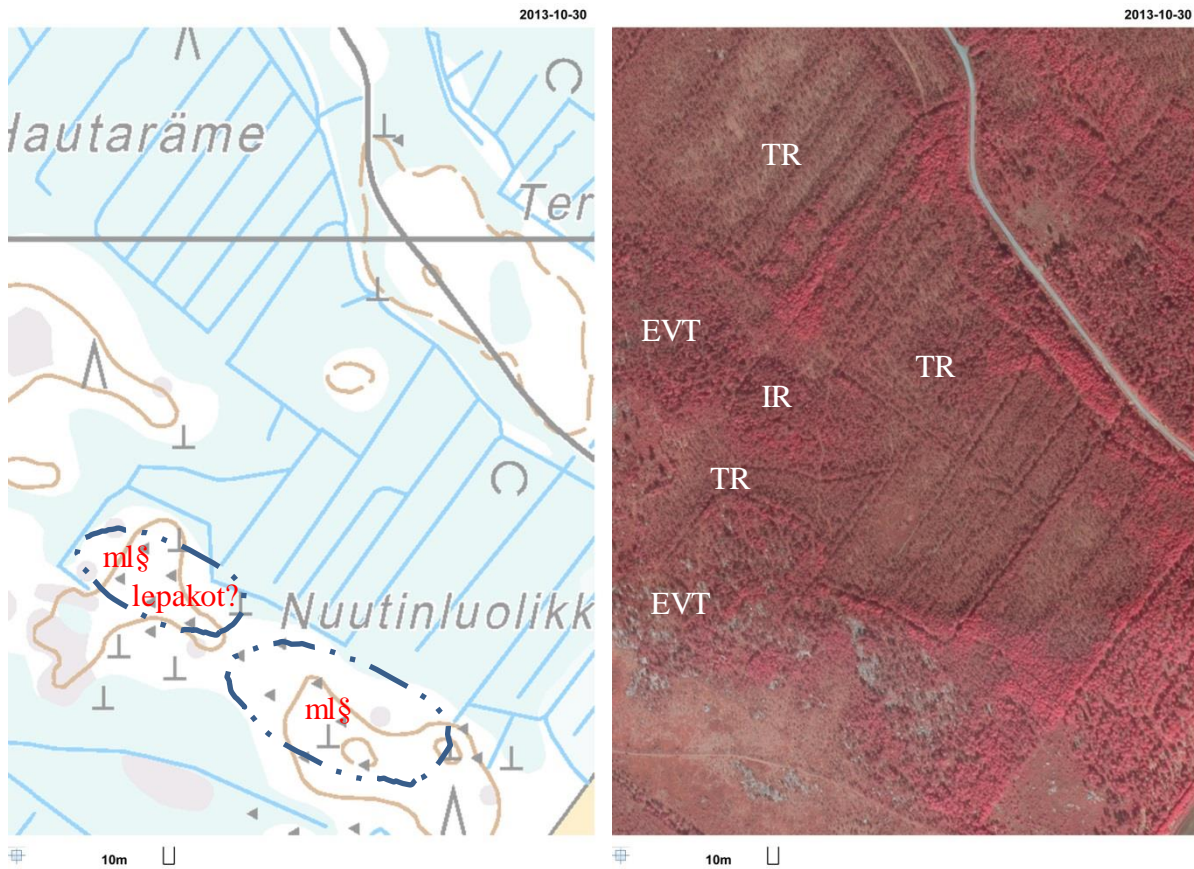
Muita havaintoja

Liito-oravalle mahdollisia oleskelupaikkoja tavataan muinaishaudan tienoilla. iellä kasvaa suurikokoisia kuusia ja koivuja sekä haavan taimia. Muualla metsälöt ovat harvennushakattua talousmetsää, jonka puusto on korkeintaan keski-ikäistä. Peltoaukion laidassa on autiotupa joka soveltuu mahdollisesti lepakoiden päiväpiiloksi tai talvehtimispaikaksi. Merkkejä lepakoista tai liito-oravista ei maastokäynnillä havaittu.

Aamulla alueella oli hirvi jahti käynnissä. Alueen liepeillä oli myös metsästäjä kettujahdissa.

- Joutsenten ääniä pelloilta
- Käpytikan ääniä
- Metsäkanalintu metso tai teeri
- hirvikärpäsiä

M2

Kuvat 6 ja 7. Luontotyyppikarttoitus M2, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. ml§ = Metsälaiissa määritellyt monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt; EVT = Empetrum – Vaccinium tyyppin kuivahko kangasmetsä; TR = tupasvillaräme; IR = isovarpuräme; Karttaan on merkitty myös mahdolliset lepakoilte sopivat elinympäristöt (mahdollisia talvehtimispaikkoja kivenkoloissa).

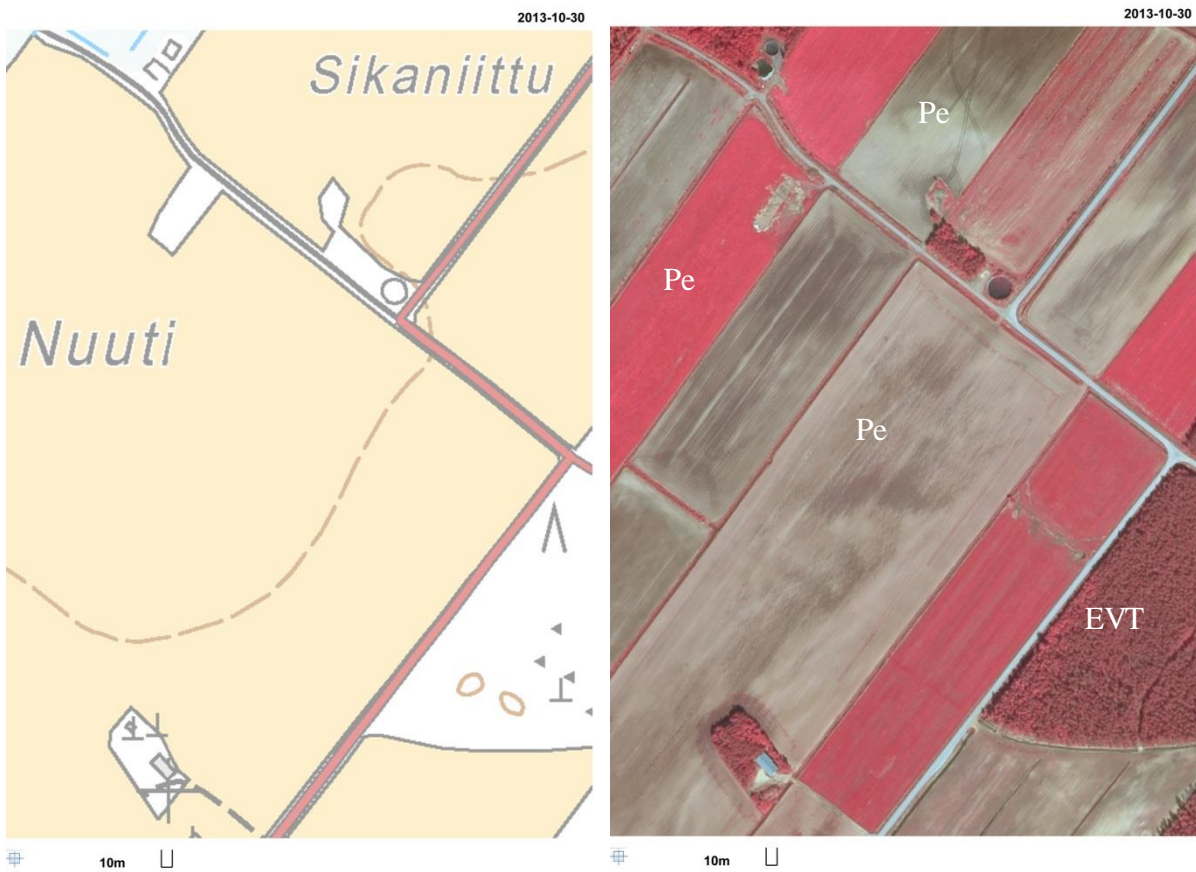

Kuva 8. M2, siirtolohkareita.

Kuva 9. M2, Kuivahkoa kangasmetsää.

M3

Kuvat 10 ja 11. Luontotyyppikartoitus M3, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. EVT = Empetrum – Vaccinium tyyppin kuivahko kangasmetsä; Pe = pelto.

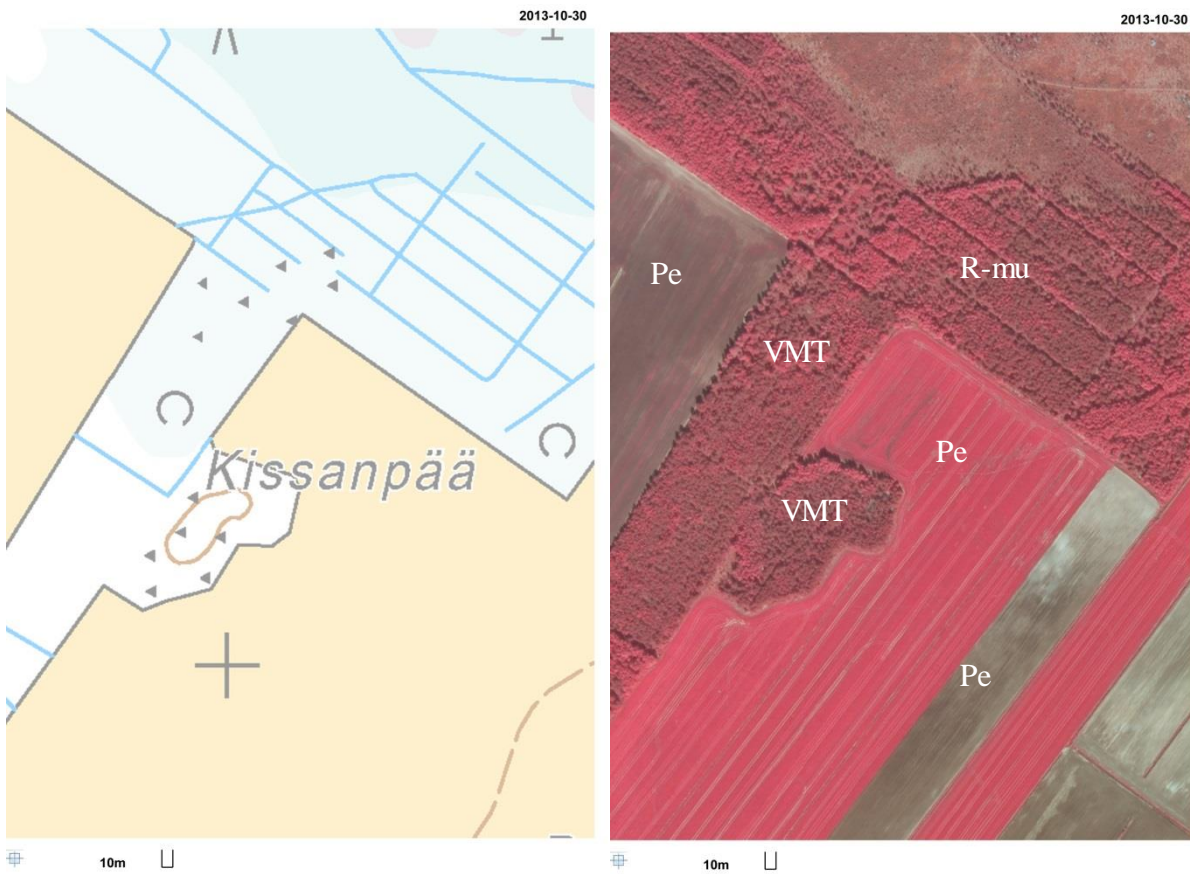

Kuva 12. M3.

Kuva 13. M3, harvennushakattua kangasmetsää.

M4

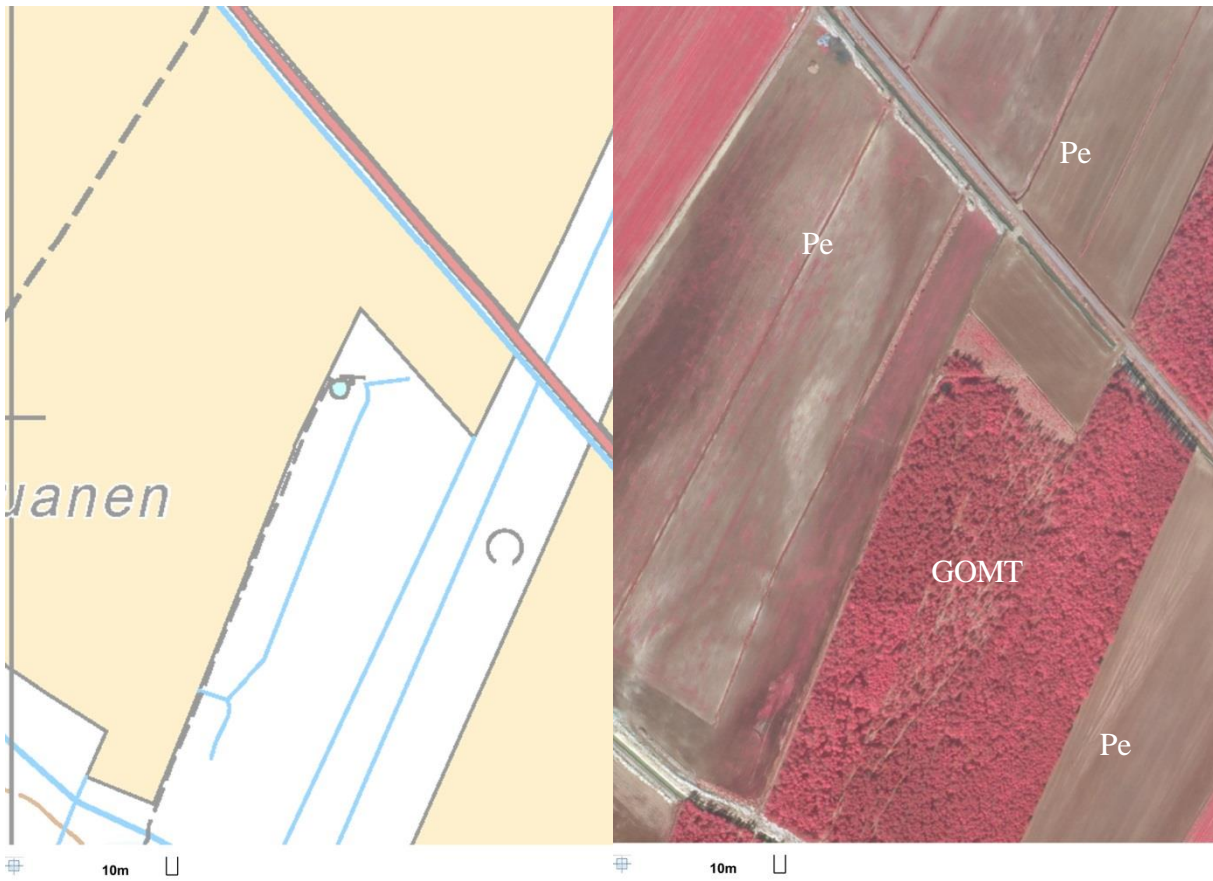
Kuvat 14 ja 15. Luontotyyppikartoitus M4, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. VMT = Vaccinium myrtillus tyyppin tuore kangasmetsä; R-mu = rämemuuttuma; Pe = pelto.

Kuva 16. M4, Kissanpää siirtolohkare moreenikankaalla. Kuva 17. M4, peltoa

Lintuhavainnot: pellolla harakka 2 ja keltasirkku 18, käpytikan paja kangasmetsässä.

M5

Kuvat 18 ja 19. Luontotyyppikartoitus M5, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. GOMT = Geranium – Oxalis – Myrtillus tyyppin lehtomainen kangasmetsä; Pe = pelto.

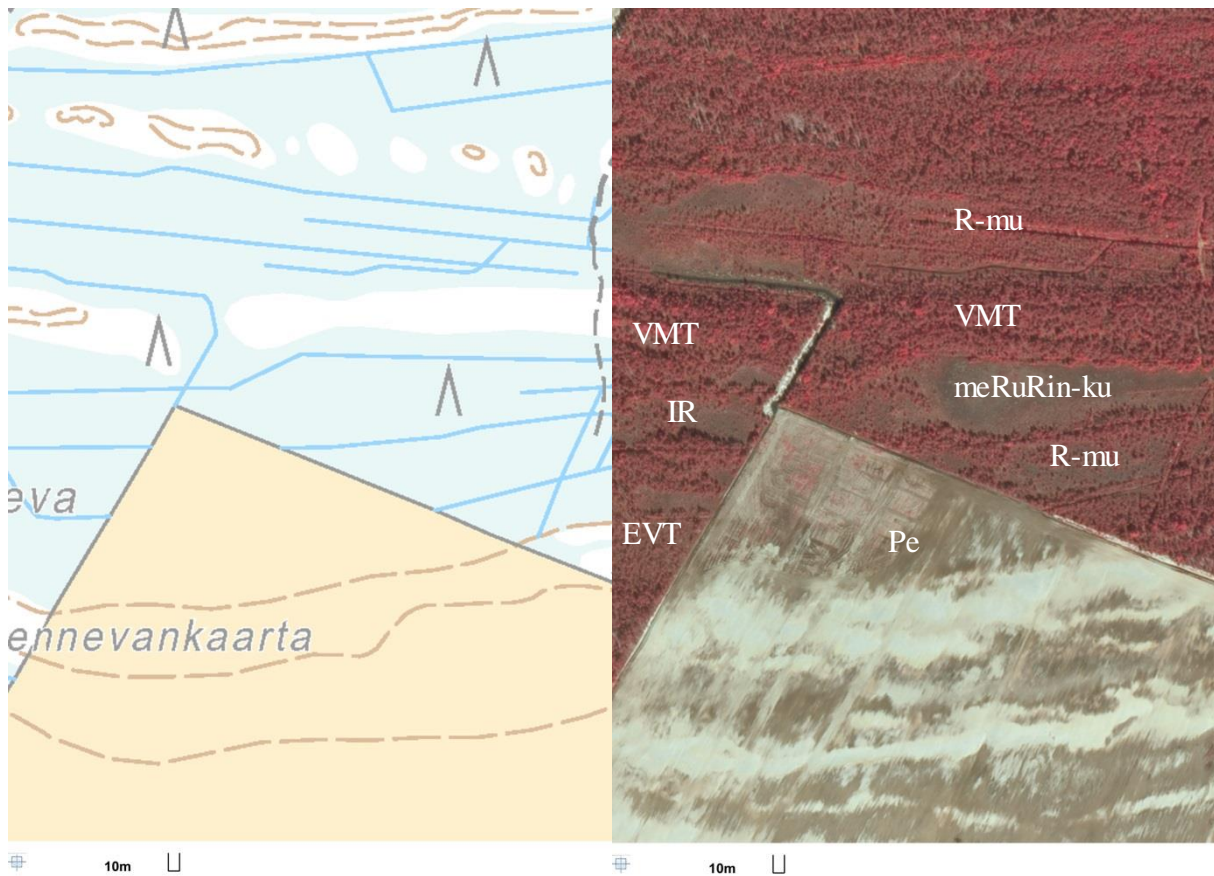
Kuva 20. M5, lehtomaista kangasta.

Kuva 21, M5

Lintuhavainnot: ylilentäviä joutsenia 5 ja variksia 2.

M6

Kuvat 22 ja 23. Luontotyyppikartoitus M6, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. VMT = Vaccinium myrtillus tyyppin tuore kangasmetsä; EVT = Empetrum – Vaccinium tyyppin kuivahko kangasmetsä; IR = isovarpuräme; meRuRin-ku = kuivakkotilassa oleva mesotrofinen ruopparimpineva; R-mu = rämemuuttuma; Pe = pelto.

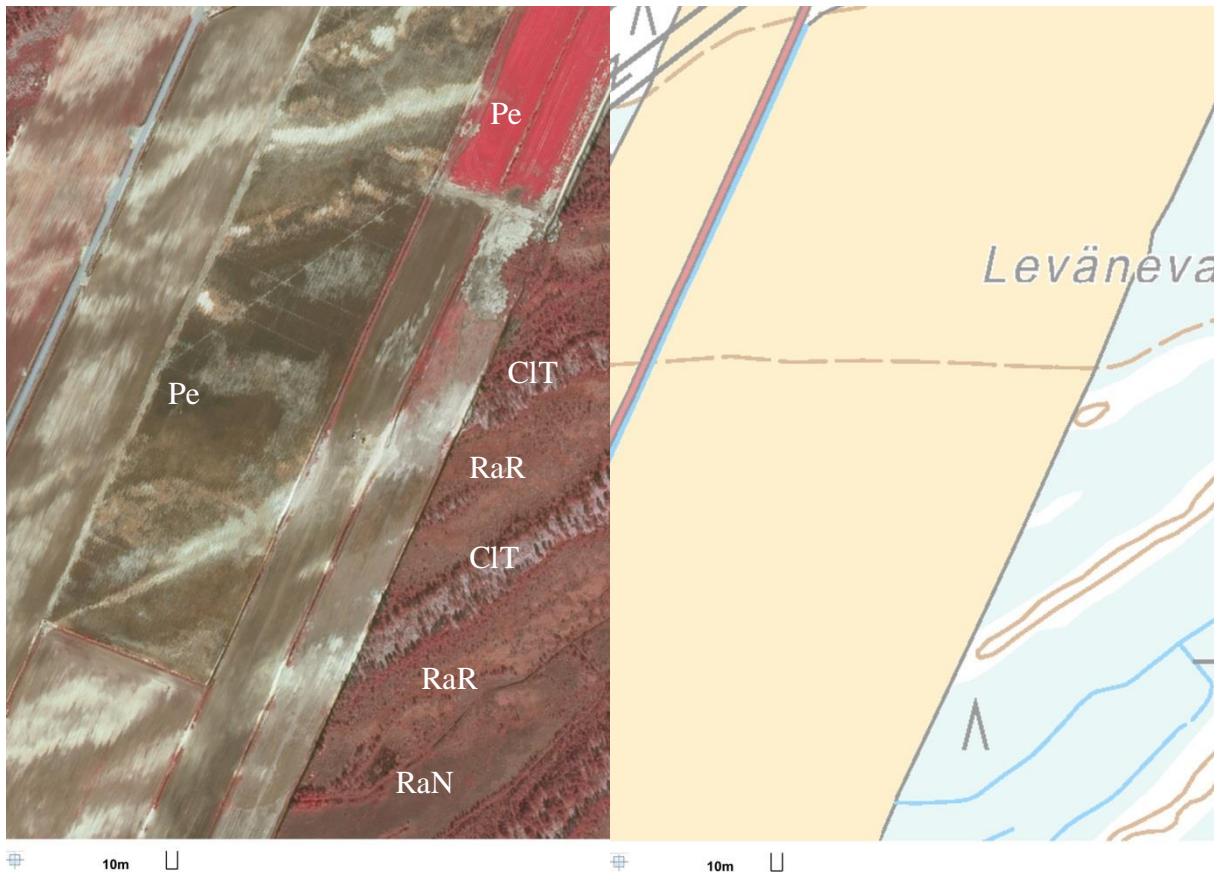
Kuva 24. M6, Puolukkatyyppin kangasmetsää.

Kuva 25. M6, Kuivunutta rimpinevaa.

M7

Luontotyytit

Kuvat 26 ja 27. Luontotyyppikartoitus M7, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. CIT = Cladina tyyppin karukkokangas; RaR = rahkaräme; RaN = rahkaneva; Pe = pelto.

Maaperä on hyvin lajittunutta hienoa hiekkaa, joka on peräisin tutkimusalueen eteläpuolella kulkevasta harjajaksosta. Rantavoimat ovat levittäneet ja muovanneet hiekkaa dyynimuodostumiksi.

Rantakaartosuot ovat muodostuneet rantadyynivallien väleihin patoutuneista soistuneista kluuvijärvistä. Muodostumat ovat tyypillisiä maankohoamisrannikon glasifluviaalisten muodostumien alueella.

Dyynien päälle on kehittynyt kangasmetsää ja järvialtaiisiin suo. Pellot on raivattu tällaiseen vaihtelevaan maastoon.

Kuva 28. M7, pelto.

Kuva 29. M7, Rantakaartodyynivalli.

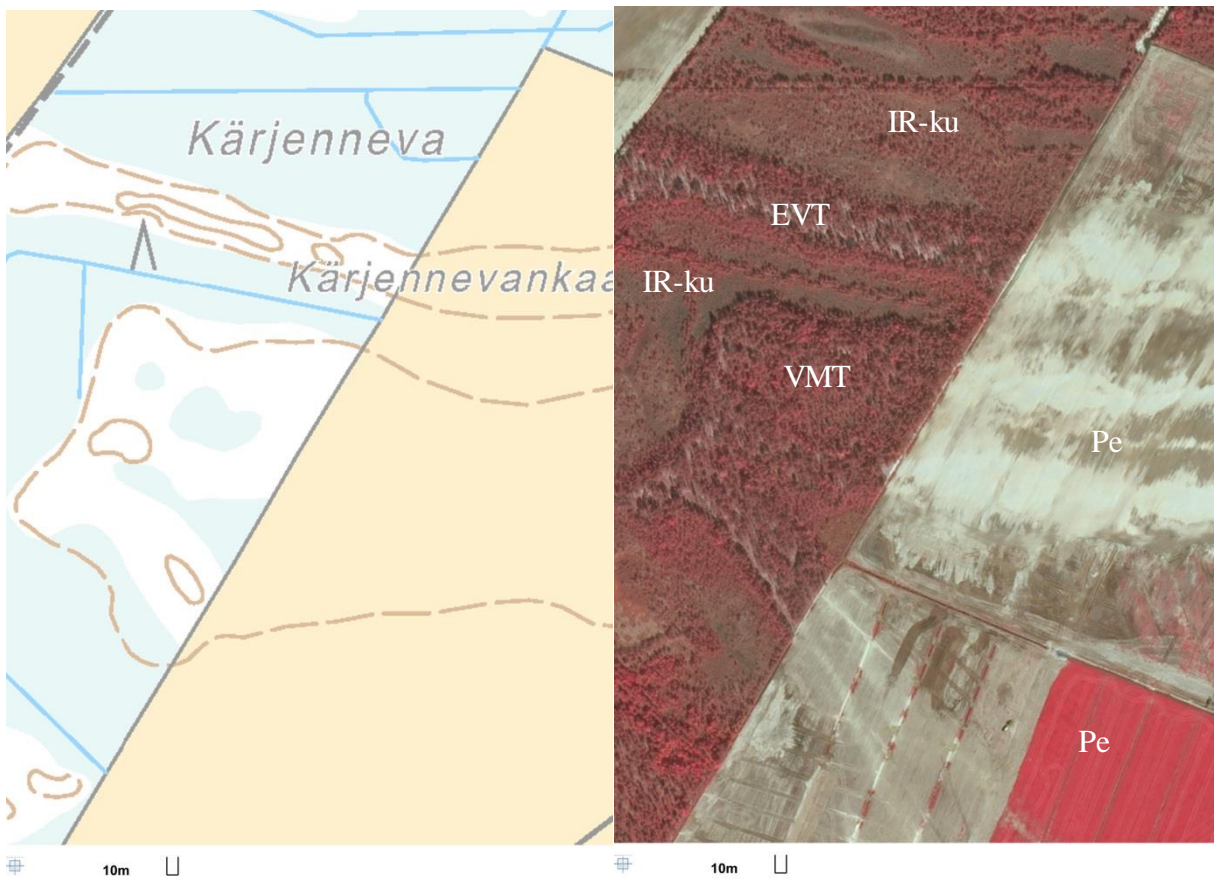
Muita havaintoja

- lintuja: varis, närhi
- hirven jälkiä ojan penkalla pellon laidassa

Pelloilla viljellään heinää ja vehnää.

Metsästäjiä oli peltoaukiolla teerenpyynnissä. Teeret kokoontuvat pelloille, jotka ovat ennen olleet soistumia.

M8

Kuvat 30 ja 31. Luontotyyppikarttoitus M8, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. VMT = Vaccinium myrtillus tyypin tuore kangasmetsä; EVT = Empetrum – Vaccinium tyypin kuivahko kangasmetsä; IR-ku = isovarpurämekuivakko; Pe = pelto.

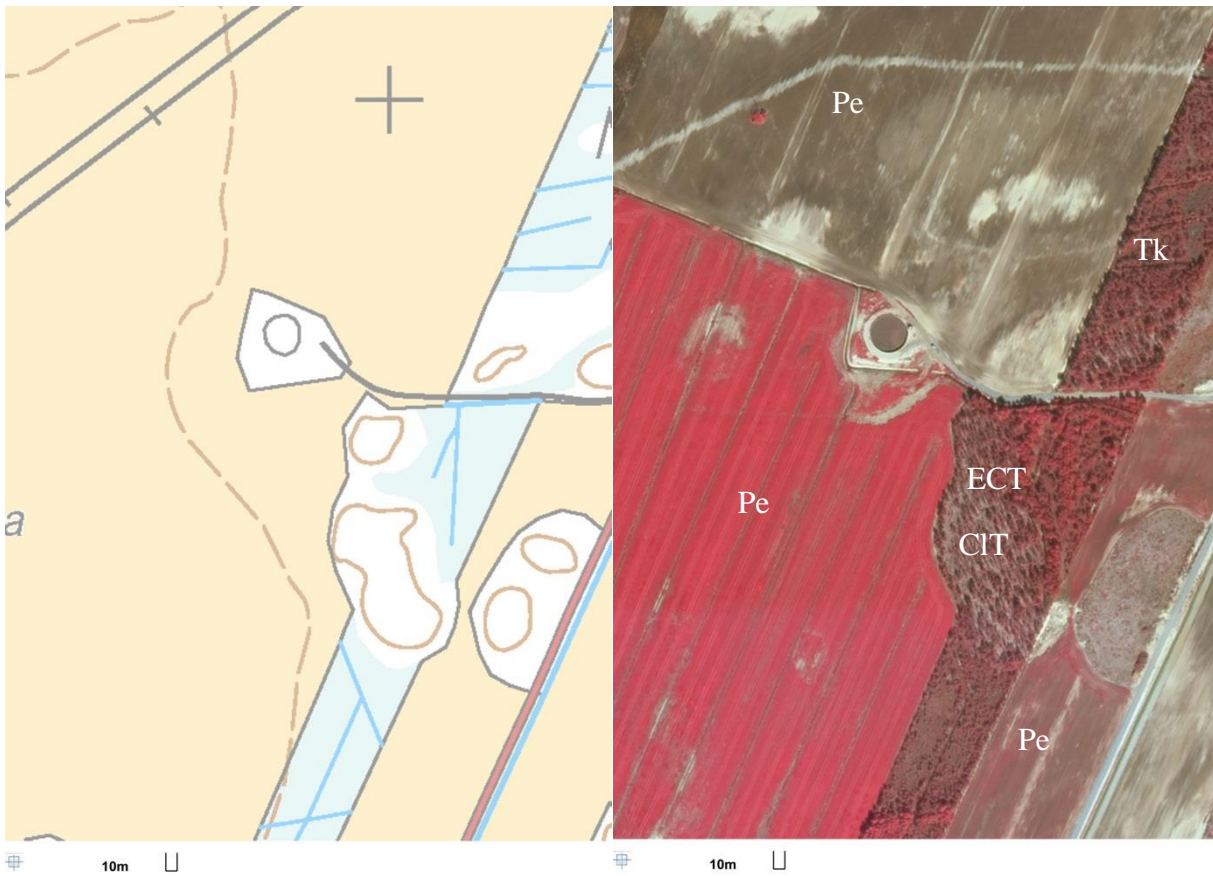

Kuva 32. M8, poikkileikkaus muinaisesta rantadyynistä.

Kuva 33. M8, Pellonraivio.

M9

Kuvat 34 ja 35. Luontotyyppikartoitus M9, maastokartta ja vääräväri-ilmakuva. CIT = Cladina tyyppin karukkokangas; ECT = Empetrum – Calluna tyyppin kuiva kangasmetsä; Tk = turvekangas; Pe = pelto.

Kuva 36. M9, jäkäläkangasta.

Kuva 37. M9, maaperäprofiili.

Lintuhavainnot: närhi 1, käpytikka 3, punakylkirastas 1.

Taulukko 1. Luontotyyppikartoituksessa havaitut putkilokasvit, sammalet ja jäkälät eri tutkimuspaikoilla.

	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9
Putkilokasvit									
<i>Lycopodium annotinum</i> riidenlieko					X				
<i>Gymnocarpium dryopteris</i> metsäimarre					X				
<i>Picea abies</i> kuusi	X	X		X	X				
<i>Pinus sylvestris</i> mänty	X	X	X	X	X			X	X
<i>Juniperus communis</i> metsäkataja					X				
<i>Betula pubescens</i> hieskoivu					X			X	X
<i>Betula pendula</i> rauduskoivu	X	X		X					
<i>Betula nana</i> vaivaiskoivu						X			
<i>Populus tremula</i> haapa	X								
<i>Salix caprea</i> raitta				X					
<i>Calluna vulgaris</i> kanerva		X					X		X
<i>Ledum palustre</i> suopursu		X				X	X	X	
<i>Andromeda polifolia</i> suokukka						X			
<i>Chamaedaphne calyculata</i> vaivero							X	X	
<i>Vaccinium oxycoccos</i> isokarpalo						X			
<i>Vaccinium vitis-idaea</i> puolukka		X	X	X		X	X	X	X
<i>Vaccinium uliginosum</i> juolukka				X	X	X			
<i>Vaccinium myrtillus</i> mustikka	X			X				X	
<i>Empetrum nigrum</i> variksenmarja		X				X			X
<i>Trientalis europaea</i> metsätähti					X				
<i>Sorbus aucuparia</i>					X				

pihlaja									
<i>Menyanthes trifoliata</i> raate						X			
<i>Maianthemum bifolium</i> oravanmarja				X					
<i>Luzula pilosa</i> kevätpiippo						X			
<i>Trichophorum</i> <i>cespitosum</i> tupasluikka						X			
<i>Eriophorum</i> <i>angustifolium</i> luhtavilla						X			
<i>Eriophorum vaginatum</i> tupasvilla									X
<i>Carex rostrata</i> pulosara						X			
<i>Carex nigra</i> var. <i>nigra</i> juolasara	X			X					
<i>Carex brunnescens</i> polkusara						X			
<i>Rynchospora alba</i> valkopiirtoheinä						X			
<i>Calamagrostis stricta</i> luhtakastikka				X					
<i>Agrostis capillaris</i> nurmirölli				X					
<i>Deschampsia flexuosa</i> metsälauha				X	X				
Sammalet									
<i>Sphagnum</i> <i>magellanicum</i> punarahkasammal						X			
<i>Sphagnum papillosum</i> kalvakkarahkasammal						X			
<i>Sphagnum russowii</i> varvikkorahkasammal	X							X	
<i>Sphagnum</i> <i>angustifolium</i> rämerahkasammal	X			X					
<i>Sphagnum fallax</i> sararahkasammal						X			
<i>Sphagnum riparium</i> haparahkasammal						X			
<i>Sphagnum compactum</i> paakkurahkasammal						X			
<i>Sphagnum capillifolium</i> kangarahkasammal	X								

<i>Sphagnum wulfianum</i> pallopäärahkasammal	X								
<i>Polytrichum strictum</i> rämekarhunsammal				X		X			
<i>Polytrichum commune</i> korpikarhunsammal	X			X	X				
<i>Pleurozium schreberi</i> seinäsammal		X	X	X		X		X	X
<i>Hylocomium splendens</i> metsäkerrossammal				X	X				
<i>Dicranum scoparium</i> kivikynsisammal	X								
<i>Dicranum majus</i> isokynsisammal					X				
<i>Andreaea rupestris</i> kalliokarstasammal	X								
<i>Calliergon sp.</i> kuirisammal	X								
Jäkälät									
<i>Cladina rangiferina</i> harmaaporonjäkäliä	X					X	X	X	X
<i>Cladina stellaris</i> palleroporonjäkäliä	X								X
<i>Cladonia coccifera</i> punatorvijäkäliä	X								
<i>Cladonia gracilis ssp. gracilis</i> silotorvijäkäliä	X								
<i>Cladonia cornuta ssp. cornuta</i> puikkotorvijäkäliä	X					X			X
<i>Cladonia cervicornis ssp. verticillata</i> kerrostorvijäkäliä	X								
<i>Rhizocarpon sp.</i> karttajäkälät	X								
<i>Stereocaulon grande</i> isotinajäkäliä	X								

3. TULOSTEN TARKASTELU

Eliöstö

Tutkimusalueella ei havaittu luonnonsuojeluasetuksen liitteissä mainittuja eliölajeja.

Luonnonsuojeluasetuksen liitteen 5 eläinlajeista suurpetojen ilves (*Lynx lynx*), karhu (*Ursus arctos*), susi (*Canis lupus*) ja viitasammakon (*Rana arvalis*) esiintyminen on levinneisyyksien puolesta mahdollista, mutta alueella ei ole näille lajeille sopivaa elinympäristöä. Sen sijaan kyseisistä lajeista levinn eisyyksien ja elinympäristöjen puolesta mahdollisia alueella esiintyviä lajeja ovat lepakot isoviikisiippa (*Myotis brandtii*), korvayökkö (*Plecotus auritus*), pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*) sekä koivuhiiri (*Sicista betulina*) ja liito-orava (*Pteromys volans*).

Luontotyypit

Alueella ei havaittu Vesilaissa määritettyjä suojeltavia vesiluontotyyppisiä tai Luonnonsuojelulaissa määritettyjä rauhoitettuja luontotyyppisiä

Tutkimuspaikoilla M1 ja M2 havaittiin Metsälaissa määritettyjä erityisen arvokkaita elinympäristöjä (karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat kalliot, kivikot, louhikot)

Taulukko 2. Luontotyyppien uhanalaistarkastelu

Tunnistettu luontotyyppi	Vastaava luontotyyppi (SYKE 2008)	Uhanalaisuusluokitus (SYKE 2008)
Kalliometsä Jäkäläkallio	Karut avoimet laakeat sisämaakalliot	LC
Jäkäläkivikko	Maankohoamisrantakivikot	LC
Empetrum – Vaccinium tyyppin kuivahko kangasmetsä	Keski-ikäiset mäntyvaltaiset kuivahkot kankaat	NT

Vaccinium myrtillus tyypin tuore kangasmetsä	Keski-ikäiset mäntyvaltaiset tuoreet kankaat	NT
Geranium – Oxalis – Myrtillus tyypin lehtomainen kangasmetsä	Keski-ikäiset kuusivaltaiset lehtomaiset kankaat	NT
Cladina tyypin karukkokangas	Karukkokankaat	CR
Empetrum – Calluna tyypin kuiva kangasmetsä	Keski-ikäiset mäntyvaltaiset kuivat kankaat	NT
Sarakorpi	Ruoho- ja heinäkorvet	VU
Tupasvillaräme	Tupasvillarämeet	LC
Isovarpuräme	Isovarpurämeet	LC
Mesotrofinen ruopparimpineva	Rimpinevat	LC
Rahkaräme Rahkaneva	Rahkarämeet	LC